

Verbraucherzentrale Südtirol
Centro Tutela Consumatori Utenti

*Die Stimme der VerbraucherInnen
La voce dei consumatori*

Centro Tutela Consumatori Utenti

Via Dodiciville 2

39100 Bolzano

Tel. 0471 975597

info@verbraucherzentrale.it

Telegram cunsumadëures faure-merz 2011

Ueves ala diossina sën nce a Mantova

Pra sies proes de ueves de de mëndri produtëures tla provinzia de Mantova iel unì abinà fusties de diossina y PCB. L'aziendes de produzion, che ie nluagedes tla ujinanzes de brujadoies de refudam y ndustries ie ntant unides sàredes. La proes ie unides fates dal'azienda sanitera locala. „Tlo vëijen tlermënter che per la segurëza dl'alimentazion iel de grandiscima mpurtanza che l sibe n cuntrol dla maiadives publich“ dij l diretëur dla Zentrela Cunsumadëures de Südtirol (ZCS) Walther Andreas. Canche i/la cunsumadëures àud de tel nutizies ài festide. Te chësc cajo jòà mé la trasparënza. Daviadechël dassëssa duc i inuemes dl'aziendes de produzion y i codesc di ueves ntussiei unì publichei dala autoriteies!

La ZCS ti cunsieia a duc i/duta la cunsumadëures de cialé plu avisa al codesc timbrà sun i ueves che mostra si pruvienenza y la maniera de produzion. La prima zifra nfurmea n cont dla maniera de coche la gialines vën tenides. Nsci ie:

0 zidlamënt biologich

1 zidlamënt liede

2 zidlamënt a mespies

3 zidlamënt te gabies

La cumbinazion de pustoms che vën do mostra l stat de pruvienenza. IT ie la Talia. Dadedò vën pona na cumbinazion de trëi numeri che sta per l chmeun dl produtëur, po vën la provinzia (BZ per Bulsan, MN per Mantova) y l numer d'identificazion dl'azienda de produzion.

Premiazion dl/dla manager de cësa 2010 ora de plu che 7.750 cunsumadëures

La premieda dl cuncors 2010 à dit: „L libret de cësa me juda a paië la spëises fisses a d'ëura assé.“ Èila, la manager de cësa dl ann 2010 a venciù 500 Euro. De 7.750 concurënc y concurëntes iel unit premià la utënta plu lezitënta y mpenieda. Alincontra dl ann passà ne à l premià/la premieda nia ulù unì ora

dl'anonimità. Pervia che una dla regules dl libret de cèsa ie l'anonimità ons sambèn respetà chësc dejidere.

Ma tant pudons mpò dì: la manager de cèsa 2010 à abù na gran legrèza canche la à audì che la à venciù, ènghe ajache la ie stata leprò dal scumenciamënt inant. Èila nes à scrit: „Da canche l ie l libret dla ZCS é fat pea y l me à propi purtà chël l ova mpermetù: na sèuraududa tlera sun mi situazion finanziaria. Scebèn che l dà mpò mpue da lëur, tèni gèn chësc libret y son propi stata bona de sparanië tló y iló vel' euro o de i mèter da na pert per cërta spèises fisses. Dant ne sons per ejèmpl mei stata bona de paië mi fit a d'ëura per i 5 de uni mènes ajache messove for aspitè che giapesse i scioldi de mi paiamënt. Da canche é metù da na pert zeche possi paië l fit y mèter pona da na pert la soma dl paiamënt dadedò.“

Per sustenì mo deplù duc chëi che tòl gèn tla mans la prugramazion de si finanzes ie la ufierta online dla ZCS unida slargeda ora: ora che l libret de cèsa iel sun la plata www.verbraucherzentrale.it per duc i/duta la cunsumadëures a despuzion 8 calculadëures nueves.

Cancelé ipoteches costa inò

Tres doi decrec legislatifs (141/2010 y 218/2010) iel inò unit abrogà l decret de Bersani sun „la scemplificazion n cont dla cancelazion de ipoteches“, n basa a chël che duta la ipoteches per la segurazion de mprèsc univa canceledes automaticamënter, pernache l debit lià limpea fova paià ju. Dal 2 de jené muessen sèn inò jì da n notar per cancelé na ipoteca fata per la segurazion de n mprèst. Na dezijion uluda da pert dl guviern che ie faleda dal pont de ududa di cunsumadëures: chi che uel cancelé na ipoteca muessa sèn defati inò jì dal notar y paië da 700 a 900 Euro.

Mé i mprèsc per i teraces ie unic stluc ora da chësta regulamentazion. Mprèsc per teraces ie „credic per l finanziamënt a tèmپ mesan y lonch tres banche, che ie segurei da na ipoteca de prim grado sun na imubilia.“ Oradechël ne daussa „l credit nia vester plu aut che l 80 percènt di valores dla imubilia ciarieda cun la ipoteca o dla spèises de lëur che ie da fé sun la imubilia.“ Nce i paiamènc al notar per l cuntràt de compra cunlià a chësta sort de mprèst ie arbassei dl mez. Lecurdon nce che duta la ipoteches fina via sce les ne vèn nia renuvedes tl tèmپ de 20 ani dala iscrizion.

La Zentre la Cunsumadëures ie defin contra chësta dezijion dl guviern che vèn ududa coche n var de zescul ajache la cumporta deplù spèises per i/la cunsumadëures. La Zentre la Cunsumadëures se dajerà da fé – scrijan lamentanzes – acioche la vedla regulamentazion vènie inò a valèi y la ipoteches canceledes automaticamënter.

Sun purtoi cun la drèta assicurazion

Uni devertimënt sun la pista possa finé via te n iede sce n toma y se fej mel. Vester assurei sciche l toca ie perchël de gran mpurtanza. Canche n toma cun i schi possen defati se fé mel dassènn, tl piec di gaji nce cun danns che resta y che à consequenzes finansieres nia da puech per la persones tuchedes y chëi de si familia. Dan fé l Skipass dassèssen perchël pensé a fé n'assicurazion privata. Chësta ne dèssa nia mé curì la spèises dl nzidènt, ma nce i riscs finansieres de na nvalidità permanènta. Nsci giapa la

persona assegurada tl cajo de dann l paiamënt te un n iede de na soma de capital che ie defrënta aldò de tan griève che l dann ie. Cun chësta soma possen, sce l ie debujën, finanzia lëures de mudamënt dl cuatier o dla cësa y l sustentamënt dla vita.

Sce l nzidënt sun pista ëssa da suzeder tres la gauja de terzi, ie la persona che à gaujà l nzidënt ublieda a paië l dann. Acioche chësc ne vën nia trat tla revina finaziera, iel debujën de n'assegurazion de respunsabltà zevila privata (soma d'assegurazion cunsieda 1 milion de euro). Deplù nfirmazions y cunfronc de priejes ie da abiné tres nosc „check up“ d'assegurazion.

Mudazion di tasc de fit: la banche proa sën tres telefonni!

Dl scumenciamënt de dezëMBER ie l articul 118 dl Test Unich sun la Banches unit mudà: aldò dla normes nueves ne iel sën nia plu puscibl che la banche posse mudé unilateralmënter i tasc de fit, ënghe nia tl cajo de na gauja legitima.

Sën ti à n valgun cunsumadëures fat al savëi ala ZC che si banca i/les à cherdei/cherdedes su al telefonni i/les perian de passé tla banca, ajache l tas de fit fossa da mudé o ajache l fossa da determiné tl cuntrac n lim minim de fit. La Zentre la Cunsumadëures sotrissea mo n iede che ti cuntrac de mprëst ne iel per la banche nia plu puscibl mudé l tas de fit te na maniera unilaterela.

Sce la una o l' altra persona che à tët n mprëst töl la dezijion de azeté la mudazions se tratel dla cuntlujion de na cuntratazion y nia plu de na „mudazion unilaterela“ – y chësta à fazion de cuntrac. De mëter verda vàla nce pra la comunicazions che vën mandedes per scrit dala banche: chëstes dassëssa for unì lietes avisa. Sce zeche tl documënt ëssa da lascé dubité iel bon se cunsië cun na persona ndependënta. I esperc per cuestions finanziares y de banca dla ZCS ie a vosta despuzion per consultazions (anutazion telefonica: 0471 975597).

La pruibizion dla manipulazion genetica per l bën de duc

I sëuranstanc dla Zentre la Cunsumadëures dl Südtirol (ZCS) aprijea l mpëni dl Assëssëur provinziel Hans Berger per la pruibizion dla manipulazion genetica tl'agricultura. „Nce sce l muessa se audì critiches da Roma dëssel manteni inant si pusizion, ajache nsci vëniel renfurzà la crëta di cunsumadëures tla segurëza de nosta maiadives“, dij i sëurastanc dla ZC. l/la cunsumadëures dà defati for plu suvënz da ntënder che i se mbincëssa maiadives liedies da manipulazion genetica. La seves plu mpurtantes dla segurëza dla maiadives ie la trasparënza n cont dla metodes de produzion y dla pruvienenza, la cualità auta dl prodot, la nfirmazion di cunsumadëures y cuntroi ndependënc. L ne ie al didancuei mo deguna bona rejons per produjer maiadives manipuledes geneticamënter. Y l ne ie deguni che possa desmustré che la tecnica genetica ne ébe nia fazions danejëntes sun la persona. L ie l bën dla populazion che dassëssa vester tl zënter y no l urientamënt de viers dl profit dla ndustries alimenteres.

„Fieura da viac“ ...

L possa capitè che n ie amalei tl liet scebèn che n èssa perdrèt ulù se goder n bel viac – che n à nce bele apustà. Truep cunsumadèures ie dla minonga che sce i/les presentea n atestat dl dutor possi giustifiché l fat che i ne paia nia la spèises dl viac apustà. Ma chèsch ne ie nia nsci: de regula ne iel nia puscibl fé na sturnazion debant.

Pra viages apustei iel de solit udù danora tla cundizions genereles dl cuntrat spèises de storno per la retrata da pert dl cunsumadèur dal cuntrat de viac. Chèsta spèises monta aldò dl priesc dl viac y les avanea tan plu che n ruva daujin ala data dl viac. Sce n se amala puec dis dan la data n chëla che n ulova pië via y sce n muessa desdì l viac iel puscibl che n ie sfurzei a paië 90% o nchinamei l priesc ntier dl viac.

Tl cajo dl'apusteda de n hotel iel la cundizions dl cuntrat o la despusizions dla cameres dl cumerz locales che determina l tēmp te chël che l ie puscibl fé na sturnazion debant. Tl cajo cuntrèr à l patron dl albierch la rejon de unì rembursà per l dann che ti ie unit gaujà (sce l ne à p.e. nia plu pudù fité via la majon o sce l à desdì d'autra dumandes per tenì mpe l'apusteda). Sce l ie unit fat n acout tla forma de na capara penitenziela, pierd l cunsumadèur mé chëi scioldi. Sce l ie unit fat y paià n acout de cunfërma, na capara de cunfërma coche n dij, ie chisc scioldi perdui y l patron dl albierch possa nchinamei se damandé l paiamēt dl priesc ntier o dl dann abù.

Tl cajo de chertes de jol depēndel dala tlassa de apusteda sce la cherta de jol vën sturneda, mudeda o retuda. Daviadechël dassēssen, canche n aposta la cherta de jol, for damandé do sce l ie bèn na puscibltà de sturné la cherta y tant che chèsch custēssa. L cunsumadèur possa a uni moda se damandé la retuda dla „tasses“, uel dī de chëla somes che ne reverda nia diretamēnter la spèises dla linia de jol (sciche p.e. la tarifa ministeriela per i cuntroi de segurēza di cufri dac su, la chëuta de trasport y nsci inant).

L risch de se amalé y de ne pudëi nia giaudei dl servisc cumprà ie cunde chël n generel pra l cunsumadèur y nia pra l hotel, l operadèur turistich o la linia de jol. Perchël possel propi vester de utl stlù ju n cuntrat d'assegurazion per la retrata dal viac che vëij danora la curidura dla spèises de sturnazion tl cajo de malatia.